leenkin — sekä paljo oli runoja, laulua ja soittoa lapsilta. Koulu on vasta ollut parisen kuukautta toimessa. Siitä huolimatta onnistui heidän juhlansa hyvin. Enpä usko, että olisi vanhempiin ihmisiin tehnyt sitä vaikutusta. Jos ajkuiset olisivat suorittaneet ohjelman. — Lapsen suusta kun reippaasti ja varmana lausutaan "me luomme olon onnekkaan, me poistamme pois sorron, kurjuuden". Se on erittämätön totuus, että nuo pienokaiset tulevat jatkamaan sitä mitä meiltä jää kesken — silloin kun poistumme luomon määräyksen mukaan. — Mutta toivokaamme sen mukaan, että nuo pienokaiset eivät saa sanoa: "eivät mitään tehneet meidän edellämme". Toivokaamme siten, että nuoseva polvi ei meitä jälkeemme kiroo ja syytä.

Etenkin vanhemmille tekisi mieleni painaa mieleen että teette anteeksi antamattoman rikoksen lapsianne kohtaan, jos salaatte heiltä totuuden. Lapset useasti tekevät hyvinkin pulmallisia kysymyksiä. Ja silloin jätetään ne vastaamatta. Jokaisen lapsen vanhimman pyhä velvollisuus on opettaa lastaan kykynsä mukaan. Siksipä lausunkin toivomukseni, että näin vuoden alussa heti teette päätöksen ja viette lapsenne sosialistiosaston ilmaneltiton koulun. Siellä he oppivat sosialismin aakkoset.

Viime kerralla mainitsin, että täällä ei koskaan kuule osaston iltamissa puhuttavan osuustoiminnasta, mutta nyt kuitenkin tapahtui se ilme, että tov. H. Nurmi mainitsi t. k. 2 p. Pamapuheessaan siitä jonkun sanan osinostaen osuuskaupan perustamista New Yorkiin. Ruoka- sekä vaatetuskilke täällä menestyisi ehkä hyvin. Puhuja käytti naisten osuuskotta esimerkkinä, mitenkä se on vaurastunut ja on päässyt voittamaan yleisen kauhistuksen, joskin toiset sitä koettavat muistaa — se on yksityiset, sillä sodin perustamisesta oli suurus, että yksityisten piti halventaa asuntoonuksuja y. m.

Toivon, että nämä Suur-New Yorkin suomalaiset pikku kulttajat innostuisivat nyt niin paljon heille hyödyllisen asian ja alkaisivat puuhata todella osuuskauppaa tänne — sekä asianymmärtäväiset selostakaa osuustoiminnan ominaisuuksia useammin, sillä teistä se myös riippuu paljon. — Näin vuoden alussa asiastie ottuni ja olkein todenteolla jatkuvan innostusta eteenpäin taistelussa olemassaolomme säilyttämisessä sekä koko köyhälistön kurjuuden poistamiseksi, toivon kaikille Toveritaren lukijoille vuodelle 1916.

PEIPPO.

PEABODY, MASS.

Tervehdys Toverittarelle! Toivotan armokasta taistelua vuodesta 1916 Toverittaren toimittajalle ja sen laajalle lukijakunnalle.

Siitä ei ole pitkä aika, kun saimme tuon kirjeen Peabodystä, vaan sitä en tiedä, jos sen sisältö kaikkia tyydyttti. Mutta kirjoitan taas, koska herran olen tämän tolmen tehtäväksi saanut.

Nyt kun on kyseessä niin suuret raha-asiat, kuin tarvitaan uuden haalin rakentamiseen, niin on osasto päättänyt ottaa käytäntöön keräysvitat tuolirahaston hyväksi. Keräämiksi lupautuivat Sarah Kuusela ja Kalle Karra. Se ei suinkaan ole meilläkä paljon vaadittu, jos jokainen osaa itsellensä istuimen. Siis kun yllämainitut henkilöt tulevat teiltä pyytämässä tuolin hintaa, niin älkää näytäkö nyrpeätä nenää.

Suurta ja ennen kuulumatonta tapahtuu pian Peabodyn suomalaisten keskuudessa. Se on uuden haalin avajaisjuhla, joka tulee olemaan merkkipäivä Peabodyn historiassa. Sitä tilaisuutta hommaamaan on jo vaitta erikoinen komitea, joka tulee suoriutumaan tämän tilaisuuden niin sisältörikkaaksi kuin suinkin on mahdollista.

Tulossa myöskin on harvinaisen suuret myyjäiset. Käsitöitä valmistetaan kiireen kaupalla. Sanoohmpa siten tuonnempana kun aika lähemmäksi lähenee.

Astukaa joka mies ja nainen tarmolla taistelun, joka vapauden tuotaa! M. L.

Jos olette

Kipeä

Pyytäkää VAPAA LÄÄKE KIRJA No: 8.

Jossa yli 25 erilaista miesten ja naisten tauti on selitetty, sekä täydellisen luettelo suomalaisista lääkeistä. Tämä kirja tauti niin oli tautin oiret ja me esitämme teille mikä lääke olisi tilattava, lääkeen hinnan y. m.

(Lääkkeet eivät ole patentttilääkkeitä vaan puhtaasti suomalaisia lääkkeitä.)

(Tämän kirjan saatte vapaasti, ja pitäisi olla jokaisen suomalaisen kodissa, sillä olte tiedä, koska tarvitsette sitä. Varokaa huonoukki Lääkeitä ja huonoukki lääkäriä.

—Lagnell'in Apteekki on suurin—
—Iso Apteek Yhdysvallissa—

P. A. LAGNELL CO., Superior, Wis.

Lakkolaistytön päiväkirja

Kirj. Theressa Serber Malkiel.

(Jatk.)

Tammikuun 11 p. — Nyt tiedän miksi naapurini siinä ensimäisenä iltana hävisi. Olen itse saanut olla samassa paikassa sen jälkeen. Eilen illalla kun menimme vuoteille, havahduin minä kauheaan sydäntä särkevään valitukseen. Minun vierellani makaava nainen oli kauheissa tuskissa. Joku inhoittava tauti oli syönyt toisen puolen hänen kasvoistaan melkein kokonaan muodottomaksi, eikä tuo kurja olento saanut mistään helpotusta tuskiinsa, paitsi ankarasta ruumiillisesta työstä ja se häneltä kielletiin täällä.

En voinut kuunnella hänen surkeita valituksiaan. Unhotin kaikki ankarat säännöt ja polvistuin vuoteensa viereen kysymään, voisinko tehdä jotain hänen tuskiensa lieventämiseksi. Hetkinen jälkeenpäin tunsin kovat kourat tarttuvan niskaani, jotka raastoivat minut hiimneästi valaistulle käytävälle ja sieltä alas kapeita rappusia. Tämä toimitus tuntui minusta kestävän hirveän pitkän aikaa: hartioitani pakotti, päätäni pyörrytti, mutta vihdoin löysin itseni pimeästä huoneesta. Siinä pelätyssä pimeässä huoneessa, missä täytyy olla paaluun sidottuna sysipimeässä nurkassa ja voi liikuttaa vain jalkojaan, joita täytyy alituiseen liikuttaa rottien pois pelottamiseksi.

Luulen että olin enempi kuollut kuin elävä kun minut otettiin sieltä ulos tänään päivällisaikaan. Yksin meidän suuri lihava vahtikoirakin pelästyi minut nähdessään, niin kurjan näköinen olin, ja hän pani minut neulomaosastolle lopuksi päivää. Tämä osasto ei ole sen kummempi kuin kaupungin tehtaat, paitsi siinä, että ei saa sanaa hiiskua, jos ei halua viettää päiväänsä pimeässä kammiossa. Mutta kuten vanha Martta sanoi: "Jos on täällä tarpeeksi kauan niin siihen vielä tottuu!" Vanha Martta parka! Hän kertoo eläneensä kuusikymmentäkahdeksan vuotta, joista hän on kuusikymmentä vuotta kuluttanut vuoroin kadulla ja vuoroin tässä työvankilassa. Ja hän on joutunut täänne monista erilaisista syistä. Viime kerralla hän ei ollut tehnyt mitään muuta rikosta kuin nauttinut hieman liiaksi rommia. Mutta voimmeko me häntä siitä tuomita, jos nauttiikin rommia? Kuten hän itse sanoo, olisi hän kuollut jo aikoja sitten, jos ei sitä lämmintä nestettä olisi ollut. Se on todella ollut hänen ainoa lohdutuksensa tässä maailmassa. Hän itki katkerasti, kun hän kertoi minulle surullisen kurjan elämäntarinansa. Kun hän oli kahdeksan vuoden vanha, kuoli häneltä äiti keuhkotautiin ja isä heittäytyi juopoksi. Tyttöparka sai kärsiä pahaa kohtelua ja nälkää, kunnes hän vihdoin joutui erään katunaisen pariin ja sitten alkoi uusi elämä, toisenlaisessa kurjuudessa. Miljoonakaan mahtanen minä saada täyteni tiedonpunsta! Missä olivat kaikki hyvät ihmiset ja missä oli laki silloin kun Martta jätettiin yksin maailmaan?

Ja mikä vielakin pahempaa — hänen katkera elämäntarinansa on monen täällä olevan elämäntarina. Niin alentuneita kuin he ovatkin niin kuitenkin he vielä vaalittavat kyynelä. Kyyneliä, joita kukaan ei huomaa. Jospa ihmiset vaan saisivat kuulla heidän elämänsä historiat, niin varmasti he tahtoisivat kääntää uuden lehden lakikirjoissa ja kartoittaa uuden tien laikille näille kovan onnen lapsille.

Ensin heidät jätetään avuttomina oman onnensa nojaan, jossa he pakosta joutuvat syntiin ja rikoksiin ja sitten heitä rangaistaan meidän lakienmme mukaan. Ja sitten kun he ovat aikansa täällä rangaistustaan kärsineet avataan heille vankilan ovet ja työnnetään ulos samaan maailmaan aivan yhtä turvattomina kuin he olivat sieltä tänne tullessaan ja he ovat ilman ravintoa ja suojaa. He voivat hetken aikaa koittaa elää parempaa elämää, mutta olosuhteitten pakottamana täytyy heidän uudelleen vajota.

Niin kummalliselle kuin se mahtanee tuntuakin, niin minä olen hyvin vähän muistanut meidän lakkoamme ja lakkolaisia näinä viimeisinä kolmena päivänä. Minusta tuntuu kuin minun pieni apuni tarvittaisiin nyt täällä. Ilmasto täällä tuntuu olevan täynnä menneen, nykyisen ja tulevan ajan kärsimyksiä. Minusta tuntuu, että voi ehkä olla joksikin avuksi näille väriseville toivottomille olennoille. Ehkäpä muutama ystävällinen sana ja osaottavaisuus auttaa heitä paremmin kestämään vanginvartijoiden kovia sanoja, pimeänkammion kauhuja ja tätä kurjaa ruokajärjestystä.

Ray sai sairauskohtauksen ja hänet vietiin n. k. "sairaalaan". Jospa jotenkin saisin tietää, kuinka hän siellä voipi. Minun mielestäni oli se törkeä rikos, että lähettää sellainen heikko, kivuloinen tyttö tänne ankaraan työhön. Miksi herran nimessä ei täällä ole edes minkäänlaista lääkärintarkastusta, että nähtäisiin missä tilassa vangit ovat? Mutta syy taitaa olla siinä, että niistä henkilöistä, jotka tänne lähetetään, ei välitetä enään mitä heille tapahtuu.

Minulla on vielä kaksi päivää täällä oloaikaa, mutta, niin hulluille kuin se mahtanee tuntuakin, niin minä toivon, että voisin olla täällä hieman pitemmän aikaa noiden onnettomien kanssa. Osana suuresta ihmismerestä minä pidän itseni osaltani syyllisenä näiden ihmisparkojen kurjuuteen ja alennustilaan. Juuri meidän, jotka elämme kodin turvissa, pitäisi tehdä jotain tämän kurjuuden poistamiseksi — ne, jotka ovat jo kurjuuteen vajonneet, ovat niin kurjia, että he eivät voi itsestään edes huolta pitää. Olen iloinen siitä, että minulla on tämä halu merkitä ajatuksiani paperille. Siitä voi olla hyötyä joskus tulevaisuudessa, mitä minä nyt kirjoitan muistiin.

(Jatk.)

Viinirypäleen musta terttu

Kirj. Klaudie Parkkonen.

(Jatk.)

Marfa saapui sisään hengästyneenä. Hänen harmaa tukkansa oli kostea hiestä. Hän lyyhistyi ovipieltä vastaan ja näytti tuo kyttyrä painavan häntä enemmän kun milloinkaan ennen. Hän kasvojen ilmeellä huomautti Magdalle, että tämän piti poistua. Magda luki tuon uskollisen vaikka samalla salaperäisen imettäjänsä silmistä että hänellä on jotain hyvin tärkeää sanottavaa. Magda juuri aikoi poistua, kun kuuli ankaran äänen:

"Mitä silmäyksiä ne oli..... mitä tiedät sinä kirottu... Ahaa! nyt paljastat itsesi ja salaiset veikejysi! huusi raivostunut kenraali ja hänen suupielistään pursui vaahtoa, tukka nousi pystyyn ja hän poistui viereiseen huoneeseen, silmänräpäyksessä palaten sieltä, jolloin Maria kammottavasti kiljasi, heittäytyen polvilleen tuon pedon eteen. Magda ei ymmärtänyt muuta kuin että hän oli herännyt ensi kerran elämänsä sikeästä unesta ja että jotain hirvitävää oli tulossa. Hän riensi isänsä luo ja heitti uhmaavan katseen häneen, huudahtaen: "mitä aijot tehdä hänelle?"

Kenraalin oikea käsi ojentautui ovea kohti ja Magda näki siinä heiluvan nahkahihnan. Magda totteli ja poistui. Hän huojui puoleen ja toiseen ja vapisi kuin kevyt lehti tuulessa, saapuessaan lähemmäksi makuuhuonettaan, jossa Puntoos oli jo häntä kauan odottanut. Hän heittäytyi vuoteelle ja itki hermostuneena hysteerisesti. Puntoos alkoi tulvoa ja tuon tuostakin raskaalla käpälällään kosketti kauniin emäntänsä hentoa olkapäätä varovasti. Se nuoli Magdan käsiä, kaulaa ja hiuksia ja kun ei toivottua tulosta tullut, heittäytyi se lattialle, asetti turpansa käpälien päälle ja valitti hyvin hiljaisella äänellä, katseen sinisillä vesisillä silmillaan herkeämätta emäntäänsä.

Kului joku hetki ja Magda oli ollut oudossa mielentilassa. Nukkuiko hän? — Ei! Ei hän nukkunut, vaan muutten jollain tavoin oli siirtynyt toiseen ajatusten maailmaan. Oliko tuo hirviö hänen isänsä? — Ei, se ei voinut olla totta! — Hän ei tahtoisi kuitenkaan että se oli hänen isänsä. Mitä aikoi isä hiljaa? tehdä? — Lyödäkö Marfaa?.... Mistä syystä? Mikä oli se salaisuus, jonka Martta piti hänelle, Magdalle, kertoa? Neito ei voinut kertoa itselleen selväksi näitä kysymyksiä. Vaan onnettomuus, yksinäisenä, yksinäisempänä vielä kuin koskaan ennen, loukatuna ja solvaistuna itki hän nuoren elämänsä tyhjyyttä keskellä loistoa ja ylellisyyttä.

Yht'äkkiä kavahti Puntoos korvat teroitettuna ja rajulla hyppäyksellä syöksyi akkunaa kohti. Se murisi ja aikoi juuri haukkua, vaan Magda esti sen, kuullakseen paremmin. Seinään joku naputti hiljaa, varovasti. Mitä vielä? — Aijottiinko hänen yksinäisyyttäänkin häiritä. Hän pidätti hengitystään ja hiipi hiljaa

(Jatkoa 8:lla sivulla.)

MINNEAPOLIN

s. s. o. käsityöseura kokoontuu joka torstai kello 2j. p. p. talollaan, 1317 Western Ave. N. Kaikki tervetuloa.

Lukukirjoja lapsille

Meillä on vela jälellä jokunen määrä **Lasten Joulua 1912, Lasten Joulu 1914** ja **Lasten Kevät 1914** ja **Lasten Joulu 1913** sekä pienempi määrä **Lasten Kevättä 1915.**

Nämä ovat eronamaisia lukukirjoiksi lapsille suomalaisissa suunntai- ja kesäkouluissa ja kotilukuakin varten niille, joilla ei ole tilaisuus käydä suununtai tai kesäkoulua.

Näitä julkaisuja saa tilata nyt **viidellä sentillä kappaleen**, siksi kunnes ne ovat loppuun myyty kaikki paitsi **Lasten kevättä 1915**, joka nyt maksaa **kymmenen senttiä kappale.** Saa tilata osoitteella:

TOVERITAR, Box 99, Astoria, Ore.